

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Instructio Practica ...

De Conversatione Apostolica A Curatoribus Animarum piè & fructosè
instituenda - Complectens vatios & solidos modos juvandi & consolandi
diversorum Statuum Personas afflictas, præcipuè ægras & captivas

Lohner, Tobias

Dilingae, 1677

Cap. I. De Visitatione Amicorum Apostolica.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-48248](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-48248)

60 De Conversatione Apostolica in particulari
quibus etsi misericordia diceret parcere, iustitia tamen & eorum
malitia contradicit. Secundo succurrere possunt cadentibus, &
resurgentibus, si doceant eos, quomodo resurgant, præcauant
contra casum faciunt, instruunt, quomodo proficiant, & cupi-
ditatibus suis resistant. Tertio proficere possunt iusti & perfecti,
nunquid & ipsi cadunt & utique, sed ad maiorem eorum gloriam,
& Diaboli confusionem. Sicut enim Miles in bello leviter per-
cussione excitatur, & ad bellum fortius exacuitur; sic electi
ex tentatione Diabolica adversitatis amplius excitantur ad spi-
ritualem laborem & humilitatem, & eo ferventiùs proficiunt
ad coronam gloria acquirendam. Ergo verba mea ab Amicis
meis non occultentur, quia adiuti à gratia mea amplius ad de-
votionem meam possunt excitari.

III. Ex quibus verbis facile colligitur, has quidem Spe-
cies Personarum præcipuas esse, cum quibus Conversatio
Apostolica instituenda sit; verum quia hæ ipsæ Personæ va-
riis accidentibus, puta ignorantia, afflictionibus, captivita-
ti, morbis, mortisque periculis subjectæ esse possunt, ideo
illam quoque earundem magis particularem divisionem, at-
que adeo etiam actionum, quæ cum ipsis suscipiendæ sunt,
partitionem fieri posse, prout supra p. i. c. i. facta est, ubi
sex species, vel potius partes integrantes & functiones Con-
versationis Apostolicæ sunt assignatæ, videlicet Visitatio
amicorum, Instructio Rudium, Consolatio afflictorum, Con-
versio Peccatorum, Roboratio Captivorum, Dispositio Ægro-
rum; de quibus proinde eodem ferè ordine in hac secunda
parte paulò fufius agetur.

CAPUT I.

DE VISITATIONE AMICORVM APOSTOLICA.

I. **P**ER hanc ea præcipuè Visitatio intelligitur, quæ vel ab
ipso Operario alios invisente, vel ab aliis ipsum visi-
tantibus amicitia ac benevolentia procuranda vel confer-
vanda causa instituitur; nam, ut S. Ambrosius l. 2. de Abra-
ham c. 6. ex Philosopho quodam refert, hoc boni viri stu-
dium esse debet, ut elaboret primùm, ut omnes Amicos fa-
ciat. Secundo, ut, si non potest facere Amicos, certè nec Ini-
micos

amicos habeat. Tertiò ut, si neque hoc suppetit, ex sententia discedat.

II. Porro non esse alienam ab Operarij Apostolici munere ac Zelo hanc visitationem; tum multorum virorum sanctorum & Apostolicorum præclara & crebra in hoc genere exempla, tum multiplices fructus ex ejusmodi visitationibus hausti; tum ipsa ratio, necessitasque persuadet; nam, ut sapienter S. Chrysostomus ho. 21. ad Popul. advertit, *sicut hoc corpus quotidie corporalis indiget nutrimenti, ne multum cadens in imbecillitatem inefficax iaceat; itidem & anima Spiritualis indiget pabuli optima conversationis, ut in aliqua bonorum consuetudine posita maligni demum insidiis constituatur inexpugnabilis.* Quia tamen hæc functio, si ulla alia multis periculis, fraudibusque occultis Dæmonis est exposita, ideo, ne damna potiùs gravia, quàm commoda, utilitatésque ex ea reportentur, bene observari debent tum ipsæ Personæ, quæ sunt visitandæ; tum tempus, finis, modus, & industriæ in simili visitatione adhibendæ; tum ipsa denique pericula, quæ in ea occurrere solent, ut & cautiùs declinari queant; aut certè, dum contra illa se salubribus remediis præmunit Operarius, velut tela prævisa minus feriant. De quibus proin omnibus capitibus breviter hoc loco agendum erit.

§. I.

Quis finis præfigi debeat Visitationi Apostolicæ Amicorum.

I. Duplex huic Visitationi finis præfigi potest ab Operario Apostolico; remotus scilicet, & proximus; remotus & omnibus illius functionibus Apostolicis communis est major DEI gloria, propriæque, & alienæ salutis procuratio, de quo nihil hic specialiter monendum occurrit. Proximus est, qui secundariò & minùs principaliter, tanquam medium ad priorem velut ultimum finem obtinendum intenditur. Et hic præcipuè triplex esse potest, quorum primus est *Benevolentia aucupatio vel conservatio*; cum enim nemo facillè se, suamque salutem committat illi, cujus indolem, virtutem, & Zelum perspectum non habet, necesse est, ut per familiarem visitationem quandoque suas dotes manifestet, benevolentiam

lentiámque conciliet Operarius. Unde in hoc casu, suo modo locum habet, quod nonnemo quondam ad Adolescentem dixit: *Loquere, ut videam te.* Alter finis est *gratitudinis demonstratio*: quo ex titulo Benefactores præcipuè visitandi sunt, ut, dum pro acceptis beneficiis gratus animus ostenditur, ad nova conferenda liberalitas Benefactoris provoceatur, nam, ut rectè Cassiodorus dixit super Psalm. *Quoniam misericordiam meliora meretur suscipere, qui collata bona de corde non probatur amittere.* Quo quidem in genere S. Ignatius Fundator noster mirè excellabat, ut Ribadeneira in vita illius l. 5. c. 2. sequentibus verbis testatur: Ex multis virtutibus, quæ in vita illius eminebāt, jucundissima fuit acceptorum beneficiorum memoria atque remuneratio. Fuit enim non in DEUM tantum, sed etiam in Homines propter DEUM re ipsa, animoque gratissimus. Hinc eos, quos de Societate nostra præclarè meritos noverat, non solum nostrorum orationibus quàm commendatissimos esse volebat, sed etiam in vitas invisebat, & de felici rerum nostrarum successu faciebat certiores, multaque faciebat sibi alioquin insuavia, atque etiam molesta eam unam ob causam, ut illis gratificaretur. Quod ipsum proinde facere studebit prudens Operarius, captando tempora & occasiones, quibus vel Natalis diei felicem exitum gratuletur, vel anni novi auspiciatum exordium apprecetur, sicque suam erga Benefactorem observantiam, gratumque animum contestetur. Tertius denique finis esse potest *variarum gratiarum aut beneficiorum pro se, aliisque impetratio*: qua tamen in re vel vel maximè cautum ac moderatum oportet esse Operarium, ne dum alios sibi conciliare beneficiis impetratis studet, ipsorum Collatorum à se animos, benevolentiamque avertat. Unde diligenter attendendum est tum ad ipsam Personam, à qua aliquid petitur, an videlicet sit opulenta & liberalis, ita ut gratam potius habituta sit ejusmodi petitionem, quàm ingratham; item ad Personas, pro quibus petitur gratia; & tandem ad ipsum donum seu gratiam, quæ petitur, an scilicet facile & benevolo animo danda speretur; ex his enim circumstantiis si vel unica desit, præstat omittere ejusmodi visitationem quàm suscipere. Multò verò cautiorem esse oportet & parciolem in gratia aliqua pro se petenda; nam, ut sapienter

pienter S. Franciscus, Xaverius, teste Turfellino l. 6. vit. c. 12. advertit, qui alienas res accipit, aut petit, libertatem amittit suam; quippe cum beneficentia necessitatem imponat obsequendi beneficio, ereptaque beneficio libertas adeo serviat, ut, etiamsi quid audeat, ejus verba longè minus habeant ponderis, quàm haberent, si sui juris esset. Adde, quòd, si quid ab eo, qui dedit, peccatum sit, liberè increpare haudquaquam valeas; quod enim os tantum est, ut sustineat allatrare pascentem? Quod ipsum confirmans S. Philippus Neri, ut in vita illius c. 15. n. 16. refertur, dicere solebat Operariis suis, ut, si fructum facere vellent in animabus, à crumenis aliorum abstinere; nec enim simul posse aliquem lucrari animas, & res earundem. Hinc & S. Bernardus animatum Curatores l. 4. de confid. c. 4. tales vult esse, *qui missi post aurum non eant, sed Christum sequantur. Qui questum legationem non estimant, nec requirant datum, sed fructum.* Aliam verò, adhuc causam affert S. Basilius in reg. brev. resp. 304. dum ait: *Existimo magis consultum iri multitudinis offensionem, & adificationem fidei fore probabilius, si repudientur huiusmodi munera; siquidem ex illorum susceptione primùm illud incommodum nascitur, quòd sapenumero ob eam rem male audit Fratrum Republica.* Plures quidem adhuc fines, ob quem Amicos vel Benefactores visitari conveniat, assignari possunt, v. g. si in aliquo morbo vel gravi afflictione constituti sint, sed quia hi ad alios subsequentes titulos pertinent, non est, quòd de iis hoc loco amplius quid tractetur.

§. II.

Quæ Personæ visitandæ sit.

I. Triplicis generis Personæ hac in materia in considerationem venire possunt, scilicet Ecclesiasticæ Personæ; Principes sive Magnates, Mediocris status Personæ; nam infimi status Personas, puta Artifices, Rusticos, Mendicos amicitie causâ visitare non convenit, cum triplex ille finis, qui in priori §. assignatus est, locum non habeat.

II. Primò ergo Ecclesiasticas Personas quod attinet, omnino suadendum videtur Operario, ut easdem non rarò visitet, maximè si Religioso Ordini sint adscriptæ, & magna Sapien-

tia ac virtute præditæ; sic S. Carolus Borromæus l. 3. Infr. 1. suavit, dum dixit: *Vitent diligentissimè, ne quemquam diligant singulari præ cateris amoris affectu, qui ut plurimum inordinatus esse solet, sed æquali omnes pro singulorum statu & ratione, charitate prosequantur, illorum tamen familiari potius & sæpius utentes consuetudine, ex quibus cumulationem percipiendi spirituales utilitates possint.* Triplex autem est utilitas, quam sperare potest ex tali conversatione. Nempe 1. *Eruditio*, cum videlicet vel in dubiis casibus salutaria responsa, vel ad imitationem in virtute atque perfectione illustria exempla accipit. 2. *Excitatio*, ad fervorem scilicet, quando aliorum Zelum & alacritatem in DEI gloria, salutemque sua ac Proximis procuranda advertit; sicut enim carbo frigidus ex conjunctione cum ignitis carbonibus accenditur; ita tepida corda ex conversatione cum Zelosis Personis incalescunt; & sicut annulus annulo magnetis vim; ita Socius bonus Socio secum conversanti virtutem affricat. 3. *Testificatio*; nam, ut S. Ambrosius l. 1. Offic. c. 45. dixit: *ad instructionem iungibonum plurimum proficit, & ad probitatis testimonium.* Ostandum enim Adolescentes (& alii, qui cum bonis conversantur) imitatores esse eorum, quibus adhaerint, & ea convalescent opinio, quod ab his vivendi acceperint similitudinem, cum quibus conversandi hauserint cupiditatem.

III. Circa Magnates verò & Principes ea regula in conversatione & Visitatione observanda est, quæ in communi Proverbio circumfertur: *Ad Principes & ignem nec propè nimis accedas, nec longè nimis recedas*; quibus verbis significatur, nec nimiam familiaritatem cum Principibus quaeri debere, ne quis ex eorum favore & gratia efferatur, & ut plerumque fieri solet, omnino insolecat; neque tamen, ubi ratio aut necessitas exigit, omnino subterfugiendam, eorum favor & benevolentia plurimum conducit ad functiones Operarii cum magno fructu peragendas, uti S. Ignatius p. 7. constit. c. 2. sequenti discursu egregiè ostendit: *Quia bonum, quod universalius, eò divinius est, illi Homines & loca, quod eum profecerint, in causa erunt, ut bonum ad multos alios, quorum auctoritatem sequuntur, vel per eos reguntur, pervenire debent præferri. Sic Spirituale auxilium, quod Homibus magis & publicis, sive saeculares, ut Principes, Domini, & Angusti*

us, vel Iustitia Ministri; siue Ecclesiastici illi sint, ut Pralati, quodque Viris doctrina & auctoritate eminentioribus confertur, maioris esse momenti propter eandem rationem boni universalius existimandum est.

IV. Denique in Mediocris Fortunæ & Dignitatis Personis visitandis illud universim observandum est, quod S. Franciscus Xavetius sapienter notavit, ut in vita illius l. 6. c. 17. videre est, viros impensius plerumque excolendos, atque adeo etiam, si causa exigat, visitandos esse, quàm mulieres; eò quòd, cum natura Constantiores sint viri, & ab eis domestica pendeat disciplina, rectius apud eos, & utiliùs opera collocantur; & simul multæ offensiones, sermonesque, qui oriri solent ex Feminarum familiaritate, vitentur; quia tamen modus agendi Operariorum, accepta beneficia, & declinatio rusticitatis cujusdam non permittunt, ut hæc officium Visitationis omnino omittatur, ideo ea moderatio, cautioque ab Operatio in tali visitatione adhibenda est, quam Societas nostra Confessariis suis in 3. Instruct. n. 9. præscribit sequentibus verbis: *Hanc (moderationem) nos commodissimam hoc quidem tempore arbitrari sumus, ut habeatur ratio tum Personarum, quæ invisantur; tum Nostrarum, qui invisunt. Itaque curia concurrere debent, ut aliqua digna existimeretur, qua à nostris Officii causa invisatur. Primum ut sit Persona nobilis & primaria; neque enim omnibus devotis cuiuscunque gradus id officii par est præstare, cum satis possint in nostris Ecclesiis, & confessionibus, & piis colloquiis instrui, & iuvari. Secundo ut sit benemerita non vulgariter de Societate. Tertiò ut in domo illa, Marito, Cognatis, vel huiusmodi, id officium gratius petius, quàm odiosum esse cognoscatur. Aliam verò adhuc cautelam S. Franciscus Xavetius l. 3. præscripsit, dum P. Q. اسپارم Barzæum Vicarium sic hortatus est. Cum mulieribus cujusvis conditionis non nisi luce palàm & in publico, hoc est, in æde sacra colloqueris. Nec unquam domum ad eas ibis, nisi fortè graviore aliquo casu urgente, veluti ægræ curam suscipiam confessionem excepturus, ac tum curandam erit sedulo, ut illius Maritus adsit, aut Cognatus aliquis, aut certè Vicinus idoneus. Si fortè Virginem aut Viduam conveniri oporteat, ad ejus domum accedes viris spectata virtutis committantibus, quorum scilicet comitatus non solum offensionem,*

nem, verum etiam suspicionem Hominum excludat. Talia verò officia conveniendarum mulierum, & rara sint, & necessaria; quippe lubricum negotium est, ubi minimum lucris maximum periculo. Quem Spiritum scilicet hic sanctus à suo Patre Ignatio hauserat, ut qui, teste Ribadeneira l. 5. vit. c. 11. dixerat, omnium mulierum familiaritatem, etiam earum, quæ Spirituales aut sunt, aut videri volunt, vitandum esse, sed earum maximè, quæ ætate, statu, conditione periculosiores sunt, quarum ex consuetudine plerumque aut fumus sequitur, aut flamma, de vestimentis enim procedit tinea, & à Muliere iniquitas Viri. Hinc, ut Orlandinus l. 14. hist. Soc. n. 7. testatur, sedulo excubans in Filiorum suorum tum Sanctitate tuenda tot inter animarum juvandarum diversimoda munera, tum famam præmunienda, edixit tota Societate, non modo, ut Feminarum, quamvis nobilium aut decumbentium, domos incomitatus nemo adiret, sed omnino ea esset in alloquendis observatio atque provisio, tametsi exciperetur confessio, ut aures quidem Comitum, sed oculi nunquam excluderentur. Ita sanè cautissimè, exactissimèque hanc legem Balthasar Alvarez observavit, ut, qui, cum aliquam Mulierem visitabat, nunquam prius sedebat, quam etiam sociæ Sedes adferretur. Et quoniam ipse cum multis Spiritualibus Feminis agebat, cum ijs dicebat, majorem cautelam esse adhibendam, eò quòd spiritualis amor soleat transgredi limites suos, & fieri carnalis, & optimum vinum converti in fortissimum acetum, quod tamen non ita advertitur, donec mutuarum voluntates ita conjunctæ & agglutinatæ sint, ut quamvis illibenter & cum aliquo sensu doloris, potiùs à DEO, quam à se invicem discedant, & separentur, ne se contristant, judicantes, non decere, sibi in illo amore, teneroque affectu deesse, & tunc Dæmon accedit, & ignem accendens illos excæcat, & illaqueat. Qua de materia plura in Instruct. Pastorum. fol. 118. videri possunt.

§. III.

Quid circa Tempus hujus Visitationis observandum sit.

- I. **T**res potissimum conditiones Tempus circa ejusmodi Visitationes præscribit, nempe ut rarissima, brevissima,

ma, & opportunissima sit, harum enim conditionum si vel unica deficiat, non modò insipida, sed etiam parùm fructuosa efficietur Conversatio & Visitatio.

II. Et primò quidem *Rarissima* sit oportet, uti Samuel exemplo docuit, de quo S. Gregorius Papa. in 1. Reg. c. 9. sic loquitur: *Rarò Samuel videbatur in civitate, videlicet tardè veniens, citò recedens. Quo nimirum Magisterio S. Ecclesie Doctòr instruitur, ut videlicet rarò sit in publico, frequens in secreto, ut, quò tardius aspicitur, devotius veneretur; quia, quò amplius in Secreto contemplationis latuit, Verbi DEI thesauros ad eos, qui se expectant, ditiores trahit.* Præterea ad auctoritatem etiam conservandam, ut suprà dictum est, non parùm conducit rarior hæc conversatio; quia, ut prudenter pius Asceta l. 1. de imit. c. 8. advertit, quandoque accidit, ut Persona ignota ex bona fama luceat, cujus tamen præsentia oculos intuentium offuscet. Hinc juxta sapientis Romani c. 15. de tranquill. monitum, *miscenda ista & alternanda sunt, solitudo & frequentia; illa nobis faciat Hominum desiderium, hæc nostri, & erit alter alterius remedium.*

III. Deinde verò *brevissima* sit etiam necesse est, uti præclare suo exemplo S. Antonius docuit, qui, ut S. Athanasius in vita illius refert, rogatus à quodam, ut largiùs suam præsentiam indulgeret, respondit, non posse se diutiùs ibidem commorari, quòd, sicut pisces ab aqua extracti mox in arenti terra morerentur, ita & Monachi cum Sæcularibus retardantes, humanis statim consolationibus resolvantur; nam, ut verè S. Gregorius l. 1. Dial. in Procem. pronunciavit, *Animus, cum se pro condescensione multorum ad exteriora sparserit, etiam, cum interiora appetit, ad hæc procul dubio minor redit.* Id, quod S. Albertus Magnus de seipso fatebatur, dicere solitus, prodeundo foras nunquam se referre mores, quos extulerat, sempèrque ad eò illud Philosophi cuiusdam usurpare posse: *Quoties inter Homines fui, minor Homo redij. Laquei enim & pedicae sunt, juxta S. Antiochum hom. 102. aspirantibus ad salutem, sæcularium congressus & proluxa eorum confabulationes, mentemque prorsus avocant à DEI glorificatione & spiritali læticia.* Hinc meritò exclamavit S. Laurentius Justin. de monast. disc. c. 22. dicens: *O quot temporibus nostris fuerunt, qui tanquam lampades &*

mundi luminaria lucebant coram Hominibus, paulatim verò ex conversatione seculariù & confabulatione tepesacti, ad pristina opera secularis vite miserabiliter ceciderunt! Quare quoties Operarius ad ejusmodi visitationes exit, toties persuadete deberet, sibi in aure illa Cant. 6. verba à DEO infusurrari: Revertere, Salamitis, revertere, ut intueamur te.

IV. Denique *Opportunissimam* quoque decet esse Visitationem, juxta illud Salomonis proverbium c. 25. *Mala aurea in lectis argenteis verbum in tempore suo*, id est, sicut mala aurea supra columnas posita singularem loco, in quo consistunt, decorem, gratiamque conciliant; ita sermo quoque opportuno tempore prolatus ipsi, qui eum profert, æstimationem aliorum & benevolentiam promeretur. Ut autem opportunus sit, tria tempora maximè cavenda sunt, ne in illis talis Visitatio suscipiatur. Primò. Cùm in gravi perturbacione aut recenti luctu sunt constituti; tunc enim, ut Musica in luctu, importuna est narratio & visitatio, eò quòd dolorem & sensum suum, quem pauci comprimere possunt, aliis revelare erubescant. Secundò. Cùm festiva gaudia & ludos domus suæ cum Amicis instituere decreverunt; tunc enim, cùm hilariores esse cupiant, exosos habent, procúlque abesse cupiant ejusmodi severiores aut graviores arbitros. Tertiò. Cùm negotiis variis implicati ac gravati sunt; tum enim, cùm plerumque toti immergi sint talibus negotiis, non nisi cum magna violentia, ac indignatione à talibus curis abstrahuntur. Quo sanè in genere illustre iterum exemplum S. Ignatius reliquit, de quo Ribadeneira testatur, eum, cùm ad Principem virum aliquando adire vellet, ejusque conveniendi copia non fieret, quatuordecim horas jejunum expectasse, ut bene gerendæ rei occasionem commodam, & opportunum allocutioni tempus obtineret.

§. IV.

Quis modus in Visitatione Amicorum Apostolica observandus sit.

I. Cùm Visitatio, de qua hoc loco agitur, per mutuum colloquium potissimùm tanquam potissimum instrumentum perficiatur, meritò easdem ferè conditiones, quæ
alias

aliās in similibus colloctionibus observandæ præscribuntur, implere decet.

II. Et primò quidem *Apostolica seu sancta* sit hæc colloctio, quod fiet, si tota ad animas DEO lucrandas ordinetur, atque adeò sermones, vel de rebus spiritualibus instituantur, vel certè si adiaphoris vel indifferentibus de materijs habeantur, per bonam & sanctam intentionem ad DEI gloriam & animarum lucrum ordinentur. Nam, ut sapienter S. Carolus Borromæus l. 4. Epit. Instit. monuit, plurimùm refert ad Clericalem dignitatem conservandam, omni tempore, omnique loco de spiritualibus rebus sermonem inferre; quia, ut Beata Virgo S. Birgittæ l. 3. revel. c. 15. revelavit, *quando bonus loquitur malis, efficiuntur boni ex auditu, & propter Spiritum DEI bonum, & propter bonitatem docentis.* Cujus doctrinæ alium etiam fructum P. Petrus Faber, ut Orlandinus l. 3. hist. Soc. n. 29. testatur, assignabat, quando dicebat, ad præmuniendum castimonie thesaurum, obstruendosque aditus insidiatore nequissimo plurimùm conducere, si mox ab initio congressus pios quis de DEO & divinis rebus sermones inferat, aut certè alijs pietatis officiis Religionem suam palàm ac publicè profiteatur; sic enim, dum suæ famæ servit, cæterosque à flagitio suæ probitatis opinione coercet, unâ, eademque operâ & pudori suo consulat, & alieno. De ipso certè Fabro Raderus in vita P. Canisij l. 1. c. 2. hoc memorat P. Canisij testimonium refert: Nullum ex illius ore verbum, sive in usu, familiarique congressione, sive, dum mensæ accumbit, prodire audio, nisi quòd DEI honorem & pietatem sonet; neque tamen ob facundiam audientibus gravis & molestus est. Idem de S. Antonio testatus est S. Athanasius in vita, dum dixit: Sermo ejus Sale conditus, consolabatur mæstos, docebat inscios, concordabat iratos, omnibus suadebat, nihil amoris Christi anteponendum, proponebatque ante oculos, bonorum magnitudinem futurorum, & DEI clementiam, & beneficia reterebat. Hinc ulterius hujus exercitij, conversationisque fructum explicans, quis, inquit, non tristitiam apud Antonium mutavit in gaudiū? quis non iram vertit in pacem? quis orbitatis luctum non ad ejus temperavit aspectum? quis non mœrore paupertatis, quo premebatur, abjecto statim, & divitum despexit opulentiam, & in sua lætatus est paupertate?

quis post lassitudinem Monachus non ejus est adjutus hortatus
quis Adolescentis ætatis accensus ardoribus non ex ejus ad-
monitu pudicitia amator fuit? quis vexatus à Diabolo sine
medela redijt? quis inimici cogitationibus distractus, cæci
tempestate sopitâ, sereno non regressus est animo?

III. Secundò *prudens* quoque sit eadem Collocutio,
oportet; quæ prudentia in tribus maximè capitibus consistit.
Primò. Ut, quemadmodum S. Ignatium P. Maffeus l. 3. c. 11.
fecisse testatur, sermonis initia alijs concedat, extrema sibi re-
servet, caveâtque, ne de rebus etiam divinis ineptè, vel ad la-
tietatem, ac fastidium tractet; quod ipsum etiam S. Xaverius
teste Turfellino l. 6. c. 11. faciebat, ut qui salubres sermones
ne satietatem afferrent, mirâ solertiâ, varietatèque misceri
consueverat. Secundò. Ut sermonem ijs, quibuscum loqui-
tur, prudenter accommodet; sic iterum Ribadeneira l. 3. c. 16.
S. Ignatium fecisse testatur sequentibus verbis: *Ad omnia
ingenia facile aptare, sermonemque temperare novit. Cum pa-
tate deditis de rebus sacris; cum eruditis docta colloquia misceri
cum milite de re militari: cum fabris de re fabrilis agere, ut mox
tandem de DEO sermo subiceretur.* Tertiò. Ut, quemadmo-
dum idem S. Ignatius iterum faciebat, in omni sermone
maximèque in pacificandis Hominum animis, in controver-
sis rebus definiendis, tractandisque divinis rebus eam modo-
rationem, cautionemque adhibeat, ut nihil imprudenter ce-
cidat, sed verbum quodcumque nostrum cogitet ad multo-
rum aures perventurum.

IV. Tertiò *Amabilis, gratiâque* esse debet eadem collo-
cutio; qualis erit, si primò diligenter attendat, de qua re ille
cum quo conversatur, libenter loquatur, & aliquamdiu in illa
hæreat. Secundò. Si ostendat, se magnam de ipso, & illius
rebus æstimationem fovere. Tertiò. Si dicta, factaque il-
lius, præsertim indifferentia, aut non manifestè mala in me-
liorem partem interpretetur, docendo, quomodo id bene dici
aut fieri possit sine peccato, cum tali videlicet, vel tali circum-
stantia, quam illum adhibuisse, se non dubitare ostendet. Sic
enim ille animum colloquentis summopere probabit; ac le-
cet fortè tunc temporis debitam cautionem in verbo vel ope-
re non adhibuerit, tamen jam sine ulla læsione, quomodo
rectè fieri debeat, edoctus in posterum debito modo id faciat.
Quat

Quartò. Si illi spatium loquendi & occasionem præbeat, interrogando, vel dicta per suavem jocum illi accommodando, præsertim si in spiritualibus non sit rudis, vel saltem alioquì doctus; modò non det ullum indicium, se illum ex professo instruere velle.

V. Quartò *Innoentia*, vel maximè etiam debet esse collo- cutio, id est, ut nemini vel detrahendo, vel murmurando, vel alià quavis ratione offendendo noceat; cùm enim is, qui au- dit, meritò cogitare possit, Operarium, qui de aliis coram se sic loquitur, etiam coram aliis de se audiente pariter locutu- rum, hoc ipso suspectam & exosam illius charitatem habere incipiet, atque adedò minùs benevolè sermones ipsius exci- piet. Unde si ulpiam alibi, hìc regula à S. Bonaventura in spec. discipl. p. 3. c. 3. assignata observari debet: *Erubescant dicere de absente, quod cum charitate non possent dicere coram ipso.* Imò & regula ipsius Spiritus Sancti Eccl. 19. dicentis: *Audisti verbum adversus Proximum tuum? commoriatur in te, fidens, quoniam non te dirumpet.* Quo in genere singulariter iterum S. Ignatius excellebat, de quo sic scribit Ribadeneira l. 5. c. 6. In laudando parcus fuit, in vituperando parcissi- mus. Superlativis (ut vocant) vix utebatur nominibus. De aliis nunquam detraxit, detrahentibus aures nunquam pate- fecit. Alienorum vitia etiam publica, & quæ in ore omnium versarentur, in sermone quotidiano ipse nunquam usurpabat, & in illa, ne alij incurrerent, cavebat. Si quid tamen alijs ex- cidisset, ipse vel elevabat, vel etiam excusabat factum, aut animum certè & voluntatem. Quòd si rei atrocitas excusan- di, minuendique omnes aditus præcluderet, eò perfugiebat: Nolite ante tempus judicare. DEVS solus intuetur cor. Do- mino quisque suo stat, aut cadit. Cùm autem gravissimè ju- dicabat, id unum dicere solebat: Ego quidem hoc non fecis- sem. De erratis Domesticorum mirum silentium: neque, si quid minùs decenter ab aliquo admissum esset, cuiquam ape- riebatur, nisi fortè ut emendaret, & tunc quidem tam modestè ac mansuetè, tam existimationi illius, qui peccaverat, ami- cè, ut, si unus testis satis esset ad remedium, duos non adhibe- ret, nudamque culpam poneret ante oculos, nullà adhibitâ contentione, aut reprehensione verborum.

VI. Quintò denique *gravis* seu *seria* etiam collocutio esse

esse debet, ita ut Operarius sibi de verbis & sermonibus sibi dictum existimet, quod S. Augustinus in regula suis Religiosis de moribus scripsit dicens: *In omnibus moribus vestris (& sermonibus) nihil fiat, quod cuiusquam offendant aspectum (& auditum) sed quod vestram doceat Sanctitatem.* Unde ab omnibus jocos & facetijs risum eientibus sedulo abstinere debet, eumque in finem memorabilis sententiæ à S. Bernardo const. mor. c. 13. prolata meminit: *Inter saculares nugæ sunt; in ore Sacerdotis blasphemia. Consecrasti os tuum Evangelio; talibus iam aperire illicitum: assuescere sacrilegum est. Labia Sacerdotis, ait Malachias c. 10. custodiunt Scientiam & legem ex ore eius requirent, non nugas profectò & fabulas.* Cujus ulteriorem rationem assignant Clemens Alexandrinus I. 2. de pœd. S. Basilius, S. Bernardus, & alij SS. Patres, quos scilicet, cum verba omnia à cogitatione & moribus emanare fieri non possit, ut verba aliqua proferantur ridicula, quæ non à moribus ridiculis oriri, atque adeò Sacerdotem, qui nihil nisi sanctum & honestum in pectore continere creditur, meritò dedecere credantur. De S. Chrysostomo certò constat Metaphrastes, non modò ipsum ab ejusmodi ludicris & ridiculis sermonibus abstinuisse, sed neque alijs, ut de similibus loquerentur, permisisse. Præsertim verò hoc in genere S. Ignatius iterum excellebat, de quo Ribadeneira l. 5. c. 6. scribit: *Ejus sermo sententiarum erat gravitate plenus, non verborum copiâ, simplèxque potiùs & aperta videbatur narratio, quàm aut amplificatio, aut confirmatio rerum, & contentio.* Atque hunc in modum magnam habebat ad persuadendum vim ejus Oratio, & tamen propensionem Animi suam neutram in partem aperiebat. Illud erat in sermone prudentiæ, quòd, quæ gravia essent, & aliquid ponderis haberent, in ijs multùm hærebat, eaque levibus prætermisissis narrationibus ipsa ponderabat. Tanta ejus erat in sermone gravitas, atque efficacitas, ut non tam humana videretur, quàm divina: quæcunque enim volebat, impellebat Homines non verborum nilâ vel copiâ, vel elegantia, sed vi sententiarum ac pondere. Pervicaces ac ferreos etiam emollebat, flexibilèsq; ad omnia reddebat ac tractabiles, suòque imperio sic obedientes, ut ipsi, suamque mutationem sæpe mirarentur.

§. IV.

Quæ industriæ in hac Visitatione adhibendæ sint.

I. **U**T harum iudustriarum necessitatem tantò faciliùs apprehendat Operarius, ante omnia præclarum istud S. Gregorii hom. 17. in Evang. monitum considerare debet: *Considerandum nobis est, Fratres carissimi, ut, qui unâ, eâdemque voce exhortationis non sufficit simul cunctos admonere, studeat singulos, in quantum valet, instruere, & privatis locutionibus adificare. Debemus namque pensare, quòd à Domino sanctis Apostolis dicitur, per Apostolos nobis. Vos estis sal terra. Si igitur sal sumus, condire mentes Fideium debemus. Vos igitur, qui Pastores estis, pensate, quia animalia Dei pascitis, de quibus profectò animalibus DEO per Psalmistam dicitur: Animalia tua habitabunt in ea. Et saepe videmus, quòd petra salis brutis animalibus anteponitur, ut ex eadem salis petra lambere debeant, & meliorari. Quasi ergo inter bruta animalia petra salis, debet esse Sacerdos in Populis. Curare namque Sacerdoti necesse est, quæ singulis dicat, qualiter unumquemque admoneat, ut, quisquis Sacerdoti iungitur, quasi è salis tactu aterna vita sapore condiamur. Sale etenim non sumus, si corda audientium non condiamus. Ex qua sententia faciliè apparet, quantam diligentiam & conatum adhibere debeat Operarius, ut in privatis allocutionibus suo muneri & obligationi satisfaciat, atque ex iisdem debitum fructum reportare studeat; quem in finem sequentes industriæ ipsi non parùm servient.*

II. Prima ergo industria est, ut saluberrimum illud monitum à Rege Abimelech olim Saræ uxori Abraham datum gen. 2. sibi applicet, atque in recenti semper memoria habeat: *Quocunque perrexeris, memento te deprehensum; à DEO scilicet, Christo, & S. Angelo Custode tuo; quare, ut S. Bernardus in Ps. 90. salubriter monet, in omni angulo Angelo tuo (& ipsi DEO ac Christo in medio ipsius, & eorum, quibus cum loquitur, consistentibus, & quærentibus: quos sermones confertis ad invicem?) reverentiam habeat, neque audeat illis præsentibus, quod quovis alio Homine præsentem facere vel dicere non auderet. Certè si, teste Seneca, magna pars peccatorum tollitur, si peccaturis testis assistat; dubitari non de-*

bet, Operarium, si tales & tam potentes testes sibi assistentibus habeat, multò magis ab omni lapsu in peccatum præsertim iri, sicque cum veritate dicturum cum Davide Ps. 17. *Providebam Dominum in conspectu meo semper, quoniam à deo iris est mihi, ne commovear.*

III. Altera industria est, ut pariter memoriæ suæ bene imprimat verissimam illam, & saluberrimam Guidonis de tranquillitate animi sententiã: *Quidquid dixeris, memento morum tuorum chirographum exhibere.* Cùm ergo juxta S. Augustinum de doctr. Christ. sic Doctor bonam vitam eligere debeat, ut etiam famam bonam non negligat; & ut idem I. de viduit. bono ait, nobis necessaria fit vita nostra, alii fama nostra; eò quòd, ut S. Hieronymus in c. 4. Matt. sapienter advertit, Opera salutis sine fama boni odoris non relucant; meritò attendere summopere debet Operarius, ut nihil loquatur, per quod vel minimam instrumenti tam necessarii imminutionem pati queat, sed potius juxta D. Petri epist. 1. c. 3. monitum, Dominum Christum sanctificet in corde (& lingua) suo paratus semper ad satisfactionem omni poscenti ratione de ea, quæ in ipso est, spe, cum timore & modestia conscientiam habens bonam, ut in eo, quod detrahunt ipsi, confundantur, qui calumniantur bonam ipsius in Christo conversationem.

IV. Tertia industria est, ut certò sibi persuadeat, de sua conversatione perinde dici posse, quod S. Hieronymus in epist. ad Heliod. de conversatione Episcopi dixit: *Domus Episcopi & conversatio quasi in speculo posita, Magistra est publica disciplina.* *Quidquid fecerit (vel dixerit) id sibi omnes mirandum putant.* Hinc enim non parùm excitabitur, ut caveat, ne quemquam facto vel verbo scandalizet, & per hoc terribilem illam Christi Servatoris comminationem incurrat: *Va homini, per quem scandalum venit.* *Expedi ei, ut suspendatur mola asinaria in collo eius, & demergatur in profundum.* Matt. 18. aut illam S. Bernurdi in quad. serm. *Nisi tibi videtur graviolem ab eo Christus sustinere persecutionem qui suggestionem malignam, exemplo pernicioso, scandali occasione pervertit animos, quàm à Iudæo, qui sanguinem suum fudit.*

V. Quarta tandem industria est, ut cautionem à S. Francisco Xaverio, teste Turfellino l. 6. c. 12. ejusmodi Operarii præferat

prescriptam sedulo observet; Apud eos, quibuscum versaris, quosvis Amicos & Familiars ita semper te geras, ut si aliquando futuri sint inimici. Hac cogitatio lascivientem licentiã vitam facile cohibebit, ut ne quid familiaritate & amicitia proventus offendas; simulque talis cautio illos in verecundiam adducet, sine ulla causa tibi amicitiam renunciandi. Quæ doctrina ut tantò efficacior sit, proderit alteram quoque cautionem supra ex vita S. Ignatii allatam jungere, quã dicebat, eã consideratione verbum quodvis esse proferendum, ac si certò ad multorum aures esset perventurum.

§. VI.

Quæ pericula in Visitatione Apostolica declinanda sint.

I. Quàm periculosa sit hæc Visitationis Apostolicæ functio, sapienter S. Ignatius advertit, qui, ut in vita l. 5. c. 11. Ribadeneira testatur, dicere solebat, pulcherrimum quidem esse munus, & Operariorum proprium, versandi cum Hominibus familiariter, & agendi; sed illud, quò plùs habet utilitatis, si rectè fiat; eo etiam plùs periculi habere, si ineptè peragatur. Nam, ut moratus sermo, & modesti, prudentisque hominis assiduus alios ad Christum maximè allectat, & invitat; ita præcipitis atque inconsiderati usus à sancto plerumque proposito avertit, & offensio contrahitur, ex quo quærebatur utilitas. Multas proinde cautiones censebat adhibendas, ut illud munus officii utiliter exerceretur, quas quidem ipse exemplo magis tradebat, quàm verbo. Ego tamen triplicem potissimùm adhibendam existimo, in triplici scilicet periculo declinando.

II. Quorum primum est, ne in familiari ejusmodi visitatione paulatim sinistra intentio & affectus carnalis subintret, sicque illud Thomæ Kempensis l. 1. c. 15. verificetur: *Sape videtur esse charitas, & est magis carnalitas.* Et ut S. Thomas Aquinas opusc. 61. c. 31. loquitur, *nonnunquam Amicitia, que sine vitio naturaliter, vel spiritualiter inchoatur, submirante vitio carnaliter terminatur.* Sicut enim in pestilentibus locis sensim attractus aër latentem corporis morbum iniicit; sic in prava consuetudine ac conversatione, maxima

nobis mala hauriuntur, etiam si incommodum statim sentiantur. Qualia verò sint hæc damna, quæ ex tali carnali affectu, & sensuali amore nascuntur, S. Teresa in itin. perfect. c. 4. sequentibus verbis patheticè describit: *Videtur quod dem excessus in charitate nullum inter nos damnum adferre possit, tantùm tamen damni & imperfectionis secum trahit, ut neminem id credere mihi persuadeam, nisi qui suis id oculis perspexerit. Hic namque Diabolus intricatissimas excitat trucas in conscientia eorum, qui non nisi rudis quodam modo DEO placere, & servire student, parùm aut vix sentiuntur, sed ut etiam virtutem esse putent; at qui perfectioni comparanda intendunt, id optimè intelligunt. Hoc namque voluntati suam paulatim robur eripit, ne illa se DEO amando totam impendat, communitati verò quàm evidentissima damna creat. Certe quantopere alienus debeat esse hic carnalis affectus à Visitatione Apostolica, Christus ipse satis ostendit, dum suam Apostolicam humanitatem per Ascensionem subtraxit, quia ipsum non tantùm spiritualiter, sed etiam carnaliter diligebant, & sic corporalis ejus præsentia ipsis nociva esse poterat, ut S. Thomas in p. 3. d. 22. q. 3. a. 1. ad 3. advertit. Unde rectè S. Bernardus S. 6. de Ascens. concludit: *Si Apostoli carni Domini coherentes, quæ sola sancta erat, Spiritu Sancto repleri nequeverunt, donec tolleretur ab eis, tu carni tuæ (aut Proximi tuæ) astrictus & conglutinator, illius meracissimum Spiritum te præsentia posse suscipere, nisi carnis istis consolationibus funditus renunciare tentaveris?* Porro indicia hujus carnalis amoris pulchrè indicavit S. Laurentius Justin. ac discipl. perfect. Monach. c. 22. dum ait: *Hic amor, cum in carne imprudens exortus, radices mittere, ac pullulare cœperit, corporalem querit delectationem præsentiam, cum eodem cohabitare, cum eodem loqui desiderat. Sicut autem ex ipsius gaudet aspectu, ita absentiam contrahit. Sicut solus vult cum eo, quem sensualiter diligit, loqui: solus cum eo conversari, quia in illius mente habitare iam cœpit. Livor quippe invidia accenditur, si quempiam ab eodem diligi, & cum eodem conversari prospexerit. Absentiam etiam ipsius magnam sibi delectationis iacturam æstimat; sicut enim singulariter amat, ita & amari vult, atque cæco seductus errore, ignorat se vesano amore percussum. Quare si Operarius talia in se indicia advertit, illa sibi Teresie verba l. c. applicet: si voluntati nostræ**

nostra magis in hanc, quam illam Personam propendeat, nostrum est, acriter ei resistere, & nullatenus permittere, ut hæc nobis affectio dominetur. Sed amemus virtutes, & bonum internum, & semper omni, quâ possumus, cura & studio caveamus, ne externum hoc aliquo in pretio habeamus. Non patiamur, ut voluntas nostra alicujus sit mancipium, nihil illius duntaxat, qui illam pretioso suo sanguine sibi emit.

III. Secundum periculum est, ne occasione talium Visitationum in gulæ vitium degeneret Zelus, & vanæ consolationis ex esculentis & poculentis apud eos, qui visitantur, hauriendæ quarantur; licet enim Christus, teste S. Hieronymo l. 1. in c. 9. Matt. iyerit ad convivia Peccatorum, ut occasionem haberet docendi, & Spirituales suis Invitatoribus præberet cibos; idemque alii etiam Sanctissimi viri, præcipuè SS. Ignatius & Franciscus Xaverius præstiterint; de quorum priore Maffeus l. 1. c. 8. sic loquitur: Non solum venientes ad se benigno excipiebat alloquio, sed etiam invitatus interdum ab aliis ad prandium, minimè recusabat accedere, nimirum eo consilio, ut ex re & tempore, sumpta occasione, qui se in Dei gratiam terrestri pavissent cibo, eisdem ipse spiritualibus epulis, & opportuna quâdam adhortatione reficeret. Atque hunc in modum, adjuvante Domino, per multos ad arctam salutis semitam à via lata & spatiosa perduxit. De posteriore verò scilicet S. Xaverio Tursellinus l. 6. vit. c. 10. testatur, cum prandendo apud externos multas concubinas ab iisdem abstulisse; quia tamen ex una parte pauci, ut S. Vincentius tr. de vit. Spir. c. 8. ad gulæ dominium pertingunt; ex altera verò parte sæculares, teste S. Basilio in constit. Monast. c. 7. si quempiam ex Clericis vel Religiosis adverterint, qui non usquequaque inclementer corpus tractet, ac vel tantillum necessitati illius subveniat, hunc conviciis, calumniisque proscindunt, derivatâque ab uno in cunctos proterviâ, petulantiaque universos pariter lurcones, helluonésque appellant; & præterea, ut S. Hieronymus in epist. ad Nepot. ait, *facile contemnitur Clericus, qui ad prandium saepe vocatus ire non recusat*; ideo rectius ferè facit Operarius, si consilium & monitum Concilii Aquileensis can. de vit. & honest. Cleric. sic loquentis sequatur: *Convivia, & nimiam Laicorum familiaritatem, multarum offensarum, &*

scanda-

scandalorum originem Clerici in quocunque statu constituti p
gere debent, ut, quemadmodum S. Hieronymus l. c. ait, Con
solatores nos potius Laici in mœroribus suis, quàm Conuersi
in prosperis noverint. Si tamen aliquando ratio & utilitas et
dens non declinari permittat ejusmodi convivia, aut compo
tationes, saltem duas cautiones adhibere statuat, quarum
primam S. Chrysostomus tradidit, & S. Gregorius Nazianze
nus exemplo suo confirmavit, ut scilicet se non tam sponte
quàm altiori motivo tractum esse, & ejusmodi convivia pro
supplicio potius, quàm recreatione se habere ostendat, ut
enim & venerationem sibi conciliabit, & efficiet, ut ven
cunda commiseratione permoti, deinceps à frequentiori vi
sitatione abstineant. Alteram S. Franciscus Xaverius lo
quentibus verbis suggessit, ut in vitæ l. 6. c. 12. videre est
Si quando te in peccatorum cœno hærentes ad cœnam aut pran
dium invitent, donisve colant, videas, ne tua libertas delin
tur muneribus, quò minùs acriter peccantes admoneat. Itaque
ad prandium invitatus, non recusabis tu quidem venire, sed in
vicem illos ad S. Confessionem invitabis. Ob quã ipsam causam
nec ludus etiã honestus, si occasione lucrì spiritualis spondeat
recusandus est; sic enim S. Ignatium fecisse, Ribadencira l. 1.
c. 10. testatur, quando cum Doctore quodã Parisiensi, quẽ mu
tis mediis tentatis, frustra cupiebat Christo lucrifacere, tan
dem globulorum super mensam jactorum ludum eã conse
tione suscepit, ut victus per triginta dies in victoris potestate
foret; sicque obtenta mirabiliter (nam ludi illius nec arte
nec consuetudinem habebat) victoriã Doctorem ad exercitiũ
ipsãque postea etiam emendationem vitæ perduxit.

IV. Tertium periculum, nec minùs grave est, ne in illa
gua labatur, & grande sibi, aut aliis damnum creet; in
siloquio enim, teste Salomone Prov. 10. non deerit peccatum.
Certè si unquam aliàs, in ejusmodi Visitationibus & longis
ribus confabulationibus menti ac memoriã Operarii obve
sari debet illa S. Hieronymi sententia: Lapis emissus sermo
prolatus; ideo diu antè, quàm proferatur, cogitandus. Verum
enim difficilis res est, teste Cassidoro super illud Ps. Dixi, et
studiam, in lubrico faucium constitutam veritatis rigida tenet
mensuram, cui si incautè frena laxentur, frequenter contra
loquitur; facilius enim culpa tacendo refugitur, quàm loquen
do. C.

do. Certè Theophrastus apud Laërtium, effreni potius equo, quam verbo in composito fidendum dicebat, eò quòd plùs periculi ab hoc, quam illo immineret. Etsi igitur in omnibus verbis hanc considerationem adhibere debeat Operarius, specialiter tamen in duobus cavendis sermonibus singularem industriam & cautelam usurpare debet, nimirum 1. ne, ut Ecclesiasticus c. 10. monet, in cogitatione sua (& multò magis verbo) Regi detrahat, & in secreto cubiculi sui non maledicat diviti, quia & aves portabunt vocem, &, qui habet pennas, annuntiabit sententiam. Id quod clariùs S. Gregorius Nazianz. orat. 53. n. 10. sequentibus verbis ostendit: *Convenit, nullum molestum verbum in Principes & Proceres proicere. Periculum est enim, ne id etiam, quod occultè remotis arbitris dictum fuerit, in lucem fortè veniat. Etenim Soli & Regi magno nuncii celeres & pennati omnia perferunt. Uti jam olim Juvenalis Sat. 9. agnovit, dum cecinit:*

Secretum divitis ullum

Esse putas? servi ut taceant, jumenta loquentur,

Et canis, & postes, & marmora.

Omnis enim Sermo ad forensam famam à domesticis manat Auditoribus, ut Cicero in epist. de petit. Consul. ait. 2. Ut secretum nullum revelet, sed semper saluberrimi moniti à Salomone Prov. 24. dati sit memor: *Secretum extraneo ne reveles, ne fortè insultet tibi, cum audierit, & exprobare non tesser.* Certè hìc vel maximè ante oculos haberi debet commune axioma: *Nulli committe secretum, quod prodi non cupis.* Id quod pius Author damno suo se expertum fatetur l. 3. de invit. c. 45. & utinam ad cautelam maiorem, ait, & non ad insipientiam mihi (& multorum aliorum) *Cautus esto (ait quidam) cautus esto, serva apud te, quod dico. Et dum ego sileo, & absconditum credo, nec ille silere potest, quod silendum petijt, sed statim prodit & me, & se, & abiit. O quàm bonum ergo, & pacificum de aliis silere, nec indifferenter omnia credere, neque de facili ulterius effari, paucis seipsum revelare.*

CAPUT II.

DE INSTRUCTIONE APOSTOLICA.

Hæc Instructio eò potissimùm tendit, ut Homines in doctrinis ad Christianam fidem pertinentibus rectè, solidè, que